

**ORGANIZACIJA ZA POŠTOVANJE I BRIGU O
ŽIVOTINJAMA - ORCA**

**GODIŠNJI IZVEŠTAJ
2018**

Sadržaj

1. O nama

1.1. Naša vizija	4
1.2. Naša misija	4
1.3. Naše vrednosti	4

2. ORCA Programi

2.1. Program "Politike zasnovane na znanju"	5
2.1.1. Reakcija ORCA na pokušaj ukidanja zabrane industrije krzna – nehumanog i ekološki opasnog biznisa, bez ekonomske koristi za državu	6
2.1.2. Usvojen Zakon o potvrđivanju Sporazuma o očuvanju populacija slepih miševa u Evropi	7
2.1.3. Rad na unapređenju Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu Republike Srbije	8
2.1.4. Inicijative javnog zastupanja od značaja za unapređivanje zakonodavnog i strateškog okvira dobrobiti životinja, zaštite prirode i međusektorskih politika u Republici Srbiji	9
2.2. Program "ORCA Resurs Centar"	11
2.2.1. Realizovano 10 najboljih projekata javnog zastupanja u oblasti održive poljoprivrede na zapadnom Balkanu	12
2.2.2. Tvoje mesto u Srbiji	13
2.2.3. Nezadovoljavajući rezultati kontrole populacije pasa u Srbiji: saradnjom do boljih rešenja	14
2.2.4. Sastanak zemalja Balkana na temu napuštenih životinja	15
2.2.5. Rad Etičkih komisija za zaštitu dobrobiti oglednih životinja: Podrška implementaciji propisa i politika u vezi sa dobrobiti oglednih životinja u Republici Srbiji	16

2.3. Program "Kultura za životinje i prirodu"	17
2.3.1. Obnavlja se tradicija filantropije u Srbiji: gest Ljubinke Vivčar i ORCA kampanja prikupljanja sredstava za osnivanje studentskog doma za buduće stručnjake u zaštiti životinja i prirode	18
2.3.2. Dečji klub "ORkiCA"	20
2.3.3. ORCA i PANINI zajedno za životinje.....	21
2.3.4. ORCA na Eco Fair-u	22
2.3.5. Spomen herojima Prvog svetskog rata.....	23
2.3.6. Izložba pasa mešanaca 2018	24
2.3.7. ORCA Klub prijatelja	25

1. O NAMA

1.1. NAŠA VIZIJA

Očuvana priroda, bezbedan i zdrav svet za ljude i životinje.

1.2. NAŠA MISIJA

Pomažemo ljudima u Srbiji i na zapadnom Balkanu da brinu o prirodi i dobrobiti životinja, kako bi ostvarili lični, ekonomski i društveni razvoj.

1.3. NAŠE VREDNOSTI

- ✓✓ **POŠTOVANJE** Poštujući vrednost života i saosećajući sa onima kojima je pomoć potrebna, odgovorno se ponašamo prema ljudima, životinjama i životnoj sredini.
- ✓✓ **SISTEMSKI PRISTUP** Smatramo da se najbolji efekti mogu postići kroz sveobuhvatno sagledavanje fenomena i predlaganje sistemskih i dugoročnih rešenja
- ✓✓ **STRATEŠKI PRISTUP** Sve aktivnosti se zasnivaju na jasnoj i dugoročnoj strategiji i sposobnosti da optimalno odgovorimo na potrebe ljudi, životinja i životne sredine.
- ✓✓ **UTEMELJENOST** Svi stavovi i aktivnosti koje sprovodimo imaju utemeljenje u nauci, etici i praksi koja je najbolja za ljude, životinje i životnu sredinu.
- ✓✓ **ISTRAJNOST** Istrajni smo u sprovođenju aktivnosti kako bismo dostigli svoje ciljeve. To radimo dosledno i sa entuzijazmom.
- ✓✓ **SARADNJA** Verujemo da je zaštita prirode i ostvarivanje dobrog stanja dobrobiti životinja moguće jedino kroz saradnju svih društvenih činilaca.
- ✓✓ **ODGOVORNOST** Kao neprofitna organizacija civilnog društva odgovorni smo za svoj rad i rezultate javnosti, našim korisnicima, partnerima i donatorima.

2. ORCA PROGRAMI

2.1. Program "Politike zasnovane na znanju"

Zaštita prirode i dobrobit životinja regulisani su mnogobrojnim propisima kako na globalnom, tako i na regionalnom i nacionalnom nivou. Za Srbiju i države zapadnog Balkana, od naročitog značaja je da nacionalni propisi i politike, pored odgovaranja na sopstvene potrebe, budu harmonizovani sa međunarodnim obavezama, odnosno pravnim poretkom Evropske unije. Kako bi bile primenjive i opšteprihvaćene od strane svih, veoma je važno da politike i propisi budu zasnovani na znanju, odnosno na prikupljenim podacima o stanju u oblastima dobrobiti životinja i zaštite prirode, kao i da budu deo strateški uređenog i promišljenog procesa.

ORCA Program «Politike zasnovane na znanju» usmeren je upravo na kreiranje novih i predlaganje izmena postojećih politika u oblasti dobrobiti životinja i zaštite prirode, kako bi one bile adekvatne potrebama države, sektorski međusobno usaglašene, ali i harmonizovane sa pravnim propisima Evropske unije i drugim međunarodnim obavezama. Naši naponi usmereni su na uključivanje dobrobiti životinja i zaštite prirode u druge sektorske politike važne za socio-ekonomski razvoj država zapadnog Balkana kao što su politike u oblasti šumarstva, poljoprivrede, vodoprivrede, energetike, saobraćaja, turizma ali i oblastima kakve su borba protiv nasilja, ljudska prava, prava deteta, podrška marginalizovanim i ranjivim grupama građana, odgovornost i transparentnost javnih institucija, kao i razvoj demokratije.

Predstavljamo najznačajnije rezultate postignute u okviru ovog programa tokom 2018. godine.

2.1.1 Reakcija ORCA na pokušaj ukidanja zabrane industrije krzna – nehumanog i ekološki opasnog biznisa, bez ekonomske koristi za državu

Jun 2018. godine

Nakon saznanja da je za 5. jun 2018. godine zakazana **sednica odbora za poljoprivredu** na kojoj će se naći tačka koja se odnosi **ukidanje zabrane gajenja i ubijanja životinja** radi proizvodnje krzna sadržane u Zakonu o dobrobiti životinja, ORCA je poslala 34 apela – svim članovima Odbora i njihovim zamenicima, kako bismo ih informisali o činjenicama, trendovima i posledicama gajenja i ubijanja krznašica, te zatražili od njih da pruže podršku zabrani ubijanja životinja radi proizvodnje krzna.

Ova sednica je sazvana po hitnom postupku kako bi se pokušali zaštititi privatni interesi nekoliko odgajivača činčila koji vode kampanju usmerenu na ukidanje zabrane gajenja i ubijanje ovih životinja.

Naime, **Zakonom o dobrobiti životinja** („Službeni glasnik RS“, br. 41/2009) zakonodavac je odredio da 1. januara 2019. godine stupa na snagu odredba prema kojoj se zabranjuje gajenja i ubijanja životinja isključivo radi proizvodnje kože i krzna. Grupa preostalih odgajivača koji svoje poslovanje nisu prilagodili zahtevima zakonodavca, pokrenula je inicijativu da se ova odredba ukine.

U dopisu kojim smo se obratili članovima Odbora za poljoprivredu i njihovim zamenicima, objasnili smo da ova industrija ne donosi ekonomsku korist za državu, te da zbog toga ne postoji opravdanje da se ova zabrana ukine. Naime, s obzirom na veoma mali broj farmi, od kojih je još manji broj onih koje rentabilno posluju, **teško je govoriti o bilo kakvim ekonomskim koristima za državu**. Jedna od dve veće firme koje se bave gajenjem ovih životinja od 2010 do 2014 uplatila je svega 607.000 dinara u budžet.

Ovaj pokušaj da se zabrana gajenja i ubijanja životinja radi proizvodnje krzna ukine, nije urodio plodom, jer nakon reakcije ORCA nije naišao na podršku javnosti i zakonodavca.

2.1.2 Usvojen Zakon o potvrđivanju Sporazuma o očuvanju populacija slepih miševa u Evropi

Oktobar 2018. godine

12. oktobra 2018. godine, zvanično je usvojen **Zakon o potvrđivanju Sporazuma o očuvanju populacija slepih miševa u Evropi**. Cilj ovog sporazuma je da sačuva sve 53 vrste evropskih slepih miševa kroz zakonodavstvo, edukaciju, mere zaštite i međunarodnu saradnju. Sporazum je deo Konvencije o očuvanju migratornih vrsta divljih životinja, koju je Srbija potvrdila, a koja prepoznaje da ugrožene migratorne vrste mogu biti zaštićene na odgovarajući način samo ako se aktivnosti zaštite sprovedu na celokupnom području na kome data vrsta migrira.

Slepi miševi su veoma korisne životinje. Oni se hrane opasnim štetočinama poljoprivrednih kultura i šuma, čime zauzimaju značajno mesto u kontroli štetočina, a hrane se i prenosiocima bolesti koje su opasne po ljude i životinje. Tako, na primer, **jedan slepi miš može da pojede do 3000 insekata za jednu noć!** Uprkos njihovoj jedinstvenosti i ogromnom značaju koji imaju direktno i indirektno za ekosisteme i čoveka, **slepi miševi su veoma ugroženi različitim ljudskim aktivnostima** – od namernog zlostavljanja i uznemiravanja do gubitka pogodnih staništa i skloništa. Veoma važan aspekt njihove zaštite predstavlja upravo zaštita njihovih skloništa, ali i staništa na kojima se hrane, kroz koja migriraju.

ORCA je posvećena zaštiti slepih miševa u Srbiji, kako u [zaštićenim područjima](#), tako i u [poljoprivrednim predelima](#). ORCA je još januara 2017. godine inicirala zaštitu Sesalačke pećine u okolini Sokobanje, važnog staništa slepih miševa u Srbiji.

2.1.3 Rad na unapređenju Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu Republike Srbije

U oktobru 2017. godine, ORCA je imenovana, kao predstavnik grupe od 66 organizacija civilnog društva, u okviru CSOnnect programa Regionalnog centra za životnu sredinu, za člana Posebne Radne grupe za pripremu Nacrta zakona o izmenama i dopunama Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu.

Procena uticaja na životnu sredinu je preventivna mera zaštite životne sredine zasnovana na izradi studija i sprovođenju konsultacija uz učešće javnosti sa ciljem da se prikupe podaci i predvide štetni uticaji određenih projekata na životnu sredinu. S tim u vezi, ona je od izuzetnog značaj za zaštitu divljih vrsta i njihovih staništa, kao i za očuvanje ostalih prirodnih resursa i kulturnog identiteta predela.

U toku 2018. godine, održana su četiri sastanka **Konsultativne grupe organizacija civilnog društva** za izradu predloga izmena i dopuna Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Konsultativnu grupu, pored ORCA, činili su i Centar za evropske politike iz Beograda, Mladi istraživači Srbije iz Beograda, Društvo mladih istraživača iz Bora, Ekološki centar „Stanište“ iz Vršca i druge organizacije. Na sastancima, organizacije su razmatrale i usaglašavale se oko predloga za izmene i dopune zakona i obrazloženja predloženih izmena. ORCA je na sebe preuzela da sve poslate predloge i dopune, odnosno obrazloženja dogovorena na sastancima objedini, ujednači i pretvori u nacrt dokumenta za slanje Ministarstvu za zaštitu životne sredine. Nakon finalizacije nacrta, ORCA je predlog OCD za izmene i dopune Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu, poslala Ministarstvu u naznačenom roku.

U junu 2018. godine, održan je sastanak posebne **Radne grupe Ministarstva zaštite životne sredine**, za izmenu i dopunu Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Na sastanku Radne grupe, prisustvovali su predstavnici jedinica lokalne samouprave (Beograd, Zrenjanin), AP Vojvodine i ministarstva energetike i Pravnog fakulteta. Kao predstavnik 66 organizacija civilnog društva u okviru CSOnnect mreže, direktor ORCA je predstavio je najvažnije predloge organizacija za unapređenje Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Na većinu iznetog, učesnici sastanka su imali pozitivne reakcije.

ORCA je predstavnik platforme sačinjene od 66 OCD u Srbiji za unapređenje pravnog okvira za sprovođenje procene uticaja na životnu sredinu

2.1.4 Inicijative javnog zastupanja od značaja za unapređivanje zakonodavnog i strateškog okvira dobrobiti životinja, zaštite prirode i međusektorskih politika u Republici Srbiji

1. **Inicijativa osnivanja Nacionalnog saveta za dobrobit životinja** čija je osnovna uloga da kreira sistem dobrobiti životinja u Republici Srbiji kroz izradu i sprovođenje Strategije dobrobiti životinja, odnosno da prati i evaluira implementaciju ove Strategije. Ovu inicijativu pokrenuli smo još 2009. godine, a tokom 2014. godine predstavljena je svim nadležnim organima i ocenjena pozitivno. Krajem 2014. i tokom prve polovine 2015. godine, kao rezultat većeg broja sastanaka u Upravi za veterinu Ministarstva poljoprivrede, inicijativa je prihvaćena, a u Nacrtu zakona o dobrobiti životinja predviđeno je osnivanje Nacionalnog saveta za dobrobit životinja kao mehanizma za obezbeđivanje monitoringa i strateškog planiranja razvoja oblasti dobrobiti životinja.

Kreiramo sistem dobrobiti životinja u Republici Srbiji

2. **Inicijativa za izmene i dopune Krivičnog zakonika.** Inicijativa je usmerena na sveobuhvatnije sankcionisanje ubijanja i zlostavljanja životinja, odnosno stvaranje zakonskih pretpostavki za efikasnije sprovođenje propisa, i to kroz:
 - a. povećanje predviđene kazne zatvora za zlostavljanje i ubijanje životinja;
 - b. proširenje formulacije za borbe životinja na način da se ne kažnjava samo organizovanje borbi iz koristoljublja;
 - c. definisanje napuštanja životinja kao krivičnog dela;
 - d. predviđanje mogućnosti kažnjavanja za pokušaj izvršenja krivičnog dela ubijanja i zlostavljanja životinja i propisivanje još dve mere obezbeđenja: oduzimanje životinje i zabrana držanja životinje u slučaju izvršenja krivičnog dela zlostavljanja i ubijanja životinja.

Štitimo životinje od zlostavljanja

3. **Inicijativa za dopunu Ustava Republike Srbije.** Smatramo da se sistematična i sveobuhvatna zaštita životinja kao važnog društvenog pitanja može ostvariti tek podizanjem načela dobrobiti životinja na nivo ustavnog načela.

Zbog toga smo predložili da se Ustav Republike Srbije dopuni uključivanjem odredbe o dobrobiti životinja. Ovu inicijativu, ORCA je pokrenula još 2001. godine, a u prethodnim godinama naše kampanje javnog zastupanja obezbeđena je široka stručna podrška, kao i podrška šire javnosti, koja se između ostalog ogleda u prikupljenim preko 60 000 potpisa građana. Posebno ističemo podršku koju je ovoj inicijativi pružila Srpska akademija nauka i umetnosti, potpisivanjem Prve rezolucije o zaštiti životinja u Srbiji i Crnoj Gori 2005. godine. Politički konsenzus o potrebi da se odredba o dobrobiti životinja integriše u Ustav Republike Srbije postignut je 2003. godine, jednoglasno od strane svih političkih partija koje su bile aktivno uključene u izradu Nacrta Ustava.

Činimo da dobrobit životinja postane važno društveno pitanje

- 4. Inicijativa za nastavak rada Koordinacionog tima za sprovođenje propisa.** Njegova uloga je da omogući koordinisanu akciju nadležnih službi u cilju rešavanja slučajeva zlostavljanja životinja. Ovaj tim treba da pruži odgovor na pitanje šta je čija nadležnost u konkretnom slučaju i da kroz saradnju nadležnih službi predloži rešenja problema u sprovođenju propisa o dobrobiti životinja. Jedino kroz uključivanje svih zainteresovanih strana moguće je obezbediti da propisi budu prilagođeni potrebama Republike Srbije i da se u potpunosti primene u praksi.

Pomažemo da se zakoni koji štite životinje u Srbiji efikasnije sprovode osnivanjem međuresornih radnih timova.

- 5. Inicijativa za unapređivanje prevencije i zaštite dece i žena od nasilja kroz prepoznavanje veze između zlostavljanja i ubijanja životinja i interpersonalnog nasilja.** Imajući u vidu naučno utvrđenu vezu između zlostavljanja i ubijanja životinja i interpersonalnog nasilja, u širem društvenom interesu je da se ovo saznanje upotrebi za sveobuhvatnu i efikasnu prevenciju svih oblika agresivnog i destruktivnog ponašanja. Zlostavljanje i ubijanje životinja, dakle, ne treba sagledavati kao zasebnu kategoriju, gde je samo životinja žrtva, već ga treba posmatrati u kontekstu mnogo šire slike nasilja - kao najčešće neprepoznatu komponentu agresivnog i destruktivnog ponašanja.

Podsećamo da postoji nedvosmislena veza između nasilja prema životinjama i nasilja među ljudima.

2.2. Program "ORCA Resurs Centar"

U Srbiji i na prostoru zapadnog Balkana izražen je nedostatak kapaciteta javnih institucija za sprovođenje postojećih propisa i politika u oblasti dobrobiti životinja, odnosno zaštite prirode. Naročito su oskudni stručni i naučni kapaciteti koji predstavljaju izuzetno značajnu prepreku za unapređivanje i inovacije u ovim oblastima, dok su organizacije civilnog društva u ovim oblastima tek od nedavno započele proces transformacije u profesionalne organizacije u potpunosti posvećene uvođenju pozitivnih promena u ovim oblastima, ne bazirajući se isključivo na volonterskom radu. Građani su često nedovoljno informisani o tome koja su njihova prava ali i obaveze kada su u pitanju teme kao što su držanje kućnih ljubimaca, gajenje farmskih životinja ili očuvanje prirodnih staništa za divlje a naročito ugrožene vrste.

S tim u vezi, ORCA je prepoznala veliku potrebu za jačanjem kapaciteta svih aktera koji su direktno ili indirektno uključeni u ostvarivanje dobrobiti životinja – organizacija civilnog društva, javnih institucija zaduženih za sprovođenje politika i propisa, građana i predstavnika struke i nauke iz oblasti dobrobiti životinja i zaštite prirode. Kroz sistematski i posvećen rad sa svakim od ovih aktera doprinosimo unapređivanju postojećih znanja i veština potrebnih za razvoj i ostvarivanje dobrobiti životinja i zaštite prirode na prostoru Srbije ali i ostalih država zapadnog Balkana i podržavamo proces evropskih integracija na nacionalnom i regionalnom nivou.

Predstavljamo najznačajnije rezultate postignute u okviru ovog programa tokom 2018. godine.

2.2.1 Realizovano 10 najboljih projekata javnog zastupanja u oblasti održive poljoprivrede na zapadnom Balkanu

U toku 2018. godine, završena je realizacija **najboljih 10 projekata organizacija civilnog društva sa Zapadnog Balkana** finansiranih kroz Program obuke i dodele bespovratnih sredstava (*Grant & Training Programme*) u okviru projekta „Održiva poljoprivreda za održivi Balkan: jačanje kapaciteta OCD za javno zastupanje i razvijanje politika na zapadnom Balkanu“ finansiranog od strane Evropske unije.

Odabrani projekti bavili su se širokim spektrom tema poput zaštite prava potrošača, politika u oblasti upravljanja vodnim resursima, organske poljoprivrede, zdravlja i dobrobiti farmskih životinja, nacionalnog i lokalnog finansiranja poljoprivrede, zaštite tradicionalnog poljoprivrednog predela i drugih.

Svih 10 projekata završeni su uspešno i postigli su značajne rezultate. Tako npr. udruženje Fenomena iz Kraljeva je postiglo da se grad Kraljevo, opštine Velika Plana i Arilje i grad Užice obavežu da izdvoje **3% budžeta** namenjenog poljoprivredi za podršku razvoju organske poljoprivrede. Udruženje Slow Food iz Makedonije, uspelo je da okupi donosiocima odluka i poljoprivrednike u radnu grupu koja će raditi na tome da se zakoni o bezbednosti hrane **prilagode tradicionalnim proizvođačima** koji proizvode male količine hrane. Udruženje Expeditio iz Kotora je aktiviralo čitavu lokalnu zajednicu da zahteva od donosioca odluka da čuva **kulturno nasleđe i tradicionalni poljoprivredni pejzaž** u jednoj lokalnoj samoupravi, a rade na širenju ove inicijative.

Lista odabranih projekata i organizacija, dostupna je u okviru [tabelarnog prikaza](#). Organizacije su navedene po abecednom redu. Više o ovim projektima možete saznati na sajtu www.sasb-eu.org

Preko 300 000 eura uloženo je u jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva na zapadnom Balkanu.

Ponosni smo što smo deo ovih promena!

* Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova

2.2.2 Tvoje mesto u Srbiji

U nameri da se u Srbiji okrenemo aktivizmu sa građanima i koji pokreću sami građani, Nacionalna koalicija za decentralizaciju, CRTA, Fondacija „Jelena Šantić“ i Media i reform centar Niš, počeli su realizaciju projekta „Tvoje mesto u Srbiji“, čiji je cilj **da pruži podršku lokalnim inicijativama i idejama koje će zajednice promeniti nabolje**. Projekat traje četiri godine, od 2018 – 2022. i sprovodi se uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Želimo da tokom naredne četiri godine podržimo prepoznatljive inicijative građana iz čitave Srbije, naročito one koje pokreću i druge da se priključe, inicijative koje predvode lokalni aktivisti i realizuju ih uz pomoć sopstvenog znanja, energije i angažovanja. Stoga, ne želimo da namećemo teme, želimo da damo podršku lokalnim temama za koje sami građani misle da su važne.

Jedna od inovativnih inicijativa koja je pripremana tokom 2018. godine, jeste inicijativa Ekološkog pokreta "Okvir života" iz Mionice, u oblasti **očuvanja agrobiodiverziteta** (starih sorti voća i povrća). Naime, ova organizacija, odlučila je da iskoristi veliki potencijal brojnih poljoprivrednih gazdinstava u Mionici koja su zainteresovana za **uzgoj i očuvanje starih sorti voća i povrća**, da ih okupi i usmeri ka zajedničkom cilju proizvodnje zdrave hrane i zaštite lokalnih genetičkih resursa i osnuje **prvu lokalnu banku gena u Srbiji**.

Očekujemo da ćemo naredne godine podržati veći broj inovativnih inicijativa grupa građana i organizacija civilnog društva koje će doprineti zaštiti životinja i prirode u Srbiji.

Sinergijom ostvarujemo čvrste veze između građana i organizacija civilnog društva, što će, verujemo, dovesti do uspešne realizacije inovativnih i konkretnih ideja.

2.2.3 Nezadovoljavajući rezultati kontrole populacije pasa u Srbiji: saradnjom do boljih rešenja

U četvrtak 12. aprila 2018. godine, na [okruglom stolu](#) koji su organizovali ORCA i NALED u Palati Srbije, Ministar poljoprivrede, državni sekretar u Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave, predstavnici Uprave za veterinu, gradonačelnici i predsednici opština, gradski pravobranioци i drugi predstavnici lokalnih samouprava, razgovarali su o **sistemskom rešavanju problema napuštenih životinja u Srbiji**.

U Srbiji se iz godine u godinu sve više novca ulaže u rešavanje problema napuštenih životinja: **raste broj uhvaćenih pasa** (172.000 za 6 godina) i **grade se nova prihvatilišta** (43 nova prihvatilišta za 6 godina). Međutim, umesto da se smanjuje, **broj ujedenih građana se povećava** (77.500 ujeda za 6 godina), a opštine i gradovi su za 6 godina **platili 25 miliona evra** za odštete građanima koje su ozledili psi.

Ovi alarmantni podaci, rezultat su **Nacionalnog monitoringa stanja u oblasti kontrole populacije pasa u Srbiji** (ORCA, 2016), a NALED i ORCA, zajedno su ih predstavili na okruglom stolu, kako bi donosiocima odluka skrenuli pažnju na veliku potrebu za sistematskim, humanim i trajnim rešavanjem ovog problema.

Na [okruglom stolu](#) je ocenjeno da je potrebna izrada **nacionalne strategije kontrole populacije pasa**, kao i **lokalnih programa kontrole** jer takav dokument nema čak 78,8% gradova i opština u Srbiji.

Pored izrade nacionalne strategije, među merama koje su predložene, jeste i uvođenje **novog krivičnog dela „napuštanje životinja“**, a na okruglom stolu, ORCA je predstavila **model za rešavanje problema napuštenih pasa** "[PO MERI ČOVEKA I PSA](#)", čiji je cilj da pomogne lokalnim samoupravama da izrade programe kontrole i smanjenja populacije pasa, prilagođene specifičnostima svoje lokalne sredine.

Više informacija o humanom i trajnom rešavanju problema napuštenih pasa i ORCA modelu, možete saznati na sajtu www.balkandogs.orca.rs

ORCA Model "Po meri čoveka i psa" predstavlja trajno, efikasno i humano rešenje problema napuštenih životinja u Srbiji i na prostoru zapadnog Balkana

2.2.4 Sastanak zemalja Balkana na temu napuštenih životinja

U Beogradu je od 13-15. juna 2018. godine, **Svetska organizacija za zdravlje životinja – OIE**, održala treću regionalnu konferenciju o kontroli populacije napuštenih pasa za zemlje Balkana. Cilj ovog sastanka je predstavljanje napora koji zemlje Balkana ulažu u kontrolu populacije pasa i razmena iskustava.

Na poziv OIE, ORCA je na ovoj konferenciji održala prezentaciju „**Kreiranje lokalnog Programa kontrole populacije pasa zasnovanog na istraživanju: Rezultati prvog sveobuhvatnog istraživanja u opštini Bogatić u Srbiji**“.

Svojom prezentacijom na ovom skupu, ORCA je predstavila rezultate sveobuhvatnog istraživanja u oblasti kontrole populacije napuštenih životinja u [opštini Bogatić](#), sprovedenog u okviru projekta koji su zajednički finansirali opština Bogatić i ORCA. Cilj ovog istraživanja bilo je sakupljanje podataka neophodnih za izradu humanog i efikasnog Programa kontrole populacije napuštenih životinja u opštini Bogatić, u skladu sa ORCA modelom "PO MERI ČOVEKA I PSA". Više o ORCA modelu na sajtu www.balkandogs.orca.rs

Za ORCA je značajno priznanje da OIE kao međunarodna organizacija koja postavlja standarde u oblasti dobrobiti životinja, uključujući kontrolu populacije pasa, prepoznala i priznala naš rad u ovoj oblasti. Platforma o dobrobiti životinja za Evropu, Svetske organizacije za zdravlje životinja – OIE, identifikovala je kontrolu populacije napuštenih životinja kao jednu od prioritetnih oblasti svog akcionog plana. Zajednička vizija OIE za balkanske zemlje u vezi sa kontrolom populacije pasa jeste da u potpunosti primene OIE standarde u ovoj oblasti do 2025. godine.

Svetska organizacija za zdravlje životinja – OIE je najveća međuvladina organizacija odgovorna za unapređenje zdravlja životinja na svetskom nivou.

2.2.5 Rad Etičkih komisija za zaštitu dobrobiti oglednih životinja: Podrška implementaciji propisa i politika u vezi sa dobrobiti oglednih životinja u Republici Srbiji

Zakonom o dobrobiti životinja („Službeni glasnik RS”, broj 41/2009), propisano je da svaka naučnoistraživačka organizacija mora osnovati **Etičku komisiju za zaštitu dobrobiti oglednih životinja**. Etička komisija, između ostalog: utvrđuje način sprovođenja ogleda na životinjama, u skladu sa Zakonom o dobrobiti životinja; obavlja stručnu kontrolu nad sprovođenjem ogleda na životinjama; organizuje obuku lica koja sprovode ogledne na životinjama; daje stručna mišljenja ministru o etičkoj i naučnoj opravdanosti sprovođenja ogleda.

ORCA putem svojih predstavnika, od 2005. godine aktivno učestvuje u radu većeg broja etičkih komisija koje odlučuju o opravdanosti izvođenja ogleda na životinjama u naučnim istraživanjima, pri više fakulteta Univerziteta u Beogradu: Medicinski fakultet, Biološki fakultet, Poljoprivredni fakultet i Farmaceutski fakultet, odnosno sledećih naučno-istraživačkih ustanova: Institut za primenu nuklearne energije – INEP, Institut za stočarstvo, Institut za virusologiju, serume i vakcine – „Torlak” i Vojnomedicinska akademija.

„3R pravilo” je međunarodno prihvaćeno načelo za humano korišćenje životinja u ogledne svrhe i podrazumeva zamenu i smanjenje broja oglednih životinja koje se koriste u ogledima, kao i usavršavanje oglednih procedura. Pored značaja za dobrobit životinja, „3R pravilo” doprinosi kvalitetu ogleda.

Svake godine, etičke komisije pri fakultetima i naučnoistraživačkim ustanovama dobijaju zahteve za odobravanje radova koji uključuju korišćenje oglednih životinja. Uloga ORCA je da kroz postavljanje pitanja i predlaganje rešenja koja uključuju smanjenje i/ili zamenu oglednih životinja alternativnim metodama, postakne bolju primenu etičkih principa pri donošenju odluka o odobravanju ogleda na životinjama i dosledno sprovođenje „3R pravila”. ORCA je i tokom 2018. godine učestvovala u redovnom radu Etičkih komisija navedenih institucija.

I u 2018. godini sačuvali smo živote hiljade oglednih životinja koje se u Srbiji koriste u naučne i istraživačke svrhe.

2.3. Program "Kultura za životinje i prirodu"

Trajne pozitivne promene u oblastima zaštite životinja i prirode postižu se promenom kulture, odnosno stavova građana o značaju dobrobiti životinja i ekosistemskih usluga za socio-ekonomski razvoj lokalnih zajednica. Od svog osnivanja davne 2000. godine, ORCA sistematski i sa puno odgovornosti prema istinitosti i pravovremenosti diseminiranih informacija sprovodi javne kampanje usmerene na obrazovanje građana o koristima koje dobrobit životinja i zaštita prirode imaju za lični razvoj i zaštitu životne sredine, kao i o načinima na koje svako od nas može direktno doprineti njihovom očuvanju.

Od posebnog je značaja rad sa decom i mladima koji su nosioci pozitivnih promena u budućnosti i od kojih zavisi kako će naš svet izgledati sutra. ORCA smatra da je za pravilan fizički i psihički razvoj dece i mladih neophodan kontakt sa životinjama i boravak u prirodi. S toga stvaramo mogućnosti i pružamo direktnu podršku deci, mladima i njihovim roditeljima kako da, čuvajući prirodu i štiteći životinje, razvijaju sebe i doprinosimo očuvanju prirodnih resursa od kojih zavisi čovečanstvo.

Pored navedenog, jedan od osnovnih zadataka ORCA jeste i da podrži volonterizam kao način na koji pojedinac može pomoći drugima i sebi. Za našu organizaciju volonterke i volonteri su dragoceni saradnici koji donose nove ideje, znanja i energiju i koji uz pomoć stručnih saradnika ORCA i prakse u našoj organizaciji mogu preuzeti odgovornosti za mnoge važne poslove u dobrobiti životinja i zaštiti prirode!

Predstavljamo najznačajnije rezultate postignute u okviru ovog programa tokom 2018. godine.

2.3.1 Obnavlja se tradicija filantropije u Srbiji: gest Ljubinke Vivčar i ORCA kampanja prikupljanja sredstava za osnivanje studentskog doma za buduće stručnjake u zaštiti životinja i prirode

[Filantropija](#) je važna odlika tradicije našeg naroda. Ona nastaje iz osećaja odgovornosti za društvenu zajednicu iz koje potičemo, a sada se u Srbiji ponovo obnavlja. U prilog tome svedoči postupak naše sugrađanke Ljubinke Vivčar, koja je **celu svoju imovinu (stan od 35 m²) zaveštanjem ostavila Organizaciji za poštovanje i brigu o životinjama - ORCA.**

Ljubinka je bila veliki ljubitelj životinja i deo svog života je posvetila brizi o životinjama kojima je bila potrebna pomoć. Bila je upoznata sa radom i postignućima organizacije ORCA, te je i svoj poslednji poklon dala za dobro životinja, prirode i ljudi.

Zahvaljujući Ljubinkinom postupku, inspirisani vrednostima za koje se zalagala, odlučili smo da uradimo još više za budućnost naše dece, životinja i prirode, te da osnujemo naš prvi **studentski dom**, koji će poneti ime naše dobročiniteljke Ljubinke Vivčar. Ovaj studentski dom će biti namenjen **studentima koje će svoju profesionalnu karijeru posvetiti zaštiti životinja i prirode**, mladim ljudima, budućim stručnjacima koji će svojom profesijom veterinara, biologa, etologa, pravnika, sociologa, pedagoga ili neke druge struke, direktno pomoći milionima životinja u toku svog profesionalnog veka. Na taj način, Ljubinkin velikodušni gest će omogućiti razvoj i obrazovanje novih generacija stručnjaka za dobrobit životinja i zaštitu prirode u našoj zemlji.

***Da bi se promene desile, mora da se NAPRAVI MESTO za njih.
To mesto će biti LJUBINKIN LEGAT - studentski dom koji će postati
uporište novog stručnog kadra u oblasti dobrobiti životinja i zaštite
prirode u Srbiji.***

Kako bismo Ljubinkin stan **adaptirali za život i školovanje generacija studenata** koji žele da svoje karijere posvete životinjama i prirodi, sproveli [kampanju](#) prikupljanja sredstava za #LjubinkinLegat.

Odlučili smo da prva generacija studenata budu dve devojke od kojih želimo da bar jedna bude iz **doma za decu bez roditeljskog staranja**. Ovi mladi ljudi, nakon odlaska iz doma ili hraniteljskih porodica, otežano dobijaju studentski dom i stipendije. Želimo da im pružimo **šansu da studiraju**. Na ovaj način, postupak Ljubinke Vivčar se multiplikuje u mnogo plemenitih gestova i svetlih perspektiva.

Samo u prvih 10 dana kampanje, 108 građana i kompanija doniralo je novac za otvaranje prvog studentskog doma za buduće stručnjake za zaštitu životinja i prirode u Srbiji! Do kraja kampanje koja je trajala 51 dan, prikupljeno je **ukupno 1.048.464 RSD, donirano od 241 donatora** (građana i kompanija), čime je ciljna cifra premašena za 13%.

Jedna od naših donatora je Slavica Squire, osnivač prvog NLP instituta i Coaching Akademije koja je **sama duplirala** ono što su polaznici njene edukacije sakupili. Uz njenu pomoć smo za jedan dan prikupili preko 130.000 dinara. Pogledajte zašto je ona odlučila da [podrži kampanju](#). Istog dana, na oduševljenje i radost svih prisutnih, jedna polaznica je ponudila da umesto novčane pomoći, **zavešta svoj stan**.

Naša kampanja je deo šire priče – [ORCA Akademije](#), kojom razvijamo i aktiviramo naučne i stručne kapacitete u oblasti dobrobiti životinja i zaštite prirode u našoj zemlji. Pored obezbeđivanja besplatnog smeštaja u Studentskom domu, naši stipendisti će imati praksu u ORCA, stručnu pomoć od naših mentora - profesionalaca u svojim oblastima u izradi stručno-istraživačkih radova, kontakt sa najvećim imenima iz zemlje i inostranstva (stručnjaka, institucija i organizacija) iz ove oblasti i imati priliku da tokom studiranja direktno rade za dobrobit životinja na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i evropskom nivou.

Ovo je priča o tome kako jedan veliki gest motiviše drugi, a zatim i celu zajednicu da načini pozitivne promene.

2.3.2 Dečji klub „ORkiCA“

Ove godine, ORkiCA je dobila svoj redovni termin u Dečjem kulturnom centru Beograd. Svakog četvrtka od 18 do 20 časova, u DKC Beograd, zajedno sa drugarima uzrasta od 6 do 12 godina učimo o životinjama i prirodi, prema unapred utvrđenom [rasporedu radionica](#) kako bi roditelji mogli da prijave svoje mališane baš za one radionice na kojima nisu ranije bili.

U saradnji sa Dečjim kulturnim centrom Beograd, dodelili smo nagrade pobjednicima konkursa „[Moj ljubimac](#)“, 9. juna 2018. kojima su mališani pokazali koliko vole svoje ljubimce i kako o njima brinu.

Takođe, 22. aprila 2018. godine, zajedno sa drugarima iz osnovne škole „Laza Kostić“, proslavili smo [Dan planete zemlje](#), i tom prilikom organizovali [radionice i akcije za decu](#). Drugare smo povelili i na [izlet u Bojčinsku šumu](#), 27. maja, u saradnji sa Klubom roditelja i nastavnika osnovne škole „Laza Kostić“. Na izletu smo učili o životinjama, družili se u prirodi, zabavljali i jahali konje, tako ostvarujući kontakt sa prirodom i životinjama.

ORkiCA je prvi i jedini dečji klub u Srbiji koji sprovodi aktivnosti usmerene isključivo na dobrobit životinja i zaštitu prirode.

Program dečjeg kluba ORkiCA realizujemo kroz interaktivne **kreativne radionice** u oblasti dobrobiti životinja i zaštite prirode, **akcije i izlete u prirodi**, gde deca primenjuju stečena znanja.

Teme obrađujemo kroz **crtež, priču, glumu, kviz, detektivske igre, izradu skulptura, debatu i diskusiju**. Učimo i zabavljamo se u samostalnom ili timskom radu. Metode interaktivnog učenja dovode do intelektualnog aktiviranja dece, usvajanja praktičnog znanja, razvijanja kritičkog mišljenja i rasuđivanja.

Fotografije sa ORkiCA radionica, akcija i izleta možete videti na www.facebook.com/Orkica.rs

Više od 2000 dece učestvovalo je na radionicama Dečjeg kluba "ORkiCa" u toku 2018. godine.

2.3.3 ORCA i PANINI zajedno za životinje

U saradnji sa poznatim italijanskim brendom PANINI, ORCA je tokom 2018. godine, organizovala akciju „**Budi čovek prema životinjama: zaštiti ih znanjem**“ kroz koju smo, zahvaljujući kupovini sličica za album „[Misija prijatelja životinja 2018](#)“, obezbedili 100.000 obroka za životinje kojima je to najpotrebnije, kao i škole u kojima će deca uzrasta od 6 do 12 godina moći da nauče sve o životinjama!

Kao rezultat saradnje sa PANINI, ORCA je realizovala preko **50 ORkiCA radionica** za decu na kojima je učestvovalo **preko 2000 dece**. U septembru 2018. godine smo raspisali [javni poziv](#) za **nabavku hrane za životinje**, a paralelno sa nabavkom hrane, otvorili smo i [javni poziv](#) za **organizacije, prihvatilišta i pojedince koji odgovorno brinu o životinjama** da se prijave za dodelu hrane za životinje.

Na naš poziv odgovorilo je 39 organizacija, prihvatilišta i pojedinaca koji brinu o životinjama. Izbor onih kojima je dodeljena donacija, izvršila je posebna Komisija ORCA na osnovu popunjenog Uvodnog upitnika o potrebama i načinu brige o životinjama, razgovora i poseta gde je to bilo potrebno, posebno posmatrajući **uslove u pogledu dobrobiti životinja, odnosno odgovornog držanja životinja**. Od ukupno 39 prijavljenih, upitnik je popunilo njih 23, dok je za dodelu donacije, odabrano [20 organizacija, prihvatilišta i pojedinaca](#):

- 1 Udruženje "Pomoć ugroženim životinjama" (P.U.Ž), Veliko Gradište
- 2 Udruženje "Ruke spasa", Čičevac
- 3 Udruženje "Alisa", Negotin
- 4 Udruženje "Lesi", Bač
- 5 Udruženje "Lajka", Senta
- 6 Udruženje "Beta", Zrenjanin
- 7 Udruženje "Zooplanet", Niš
- 8 Udruženje "Staro brdo", Lapovo
- 9 Konjički klub "Dora", Užice
- 10 Lovačko udruženje "Vrla", Surdulica
- 11 Manastir Svetog Apostola Tome, Svilajnac
- 12 Jovanka Petrović, Kraljevo
- 13 Lidija Cenić, Beograd
- 14 Marija Banjac, Beograd
- 15 Milica Đokić, Beograd
- 16 Novica Trifunović, Šabac
- 17 Snežana Ivković, Beograd
- 18 Slađana Stojković, Niš
- 19 Gordana Nešković, Beograd
- 20 Gordana Manović, Priboj

Pored navedenih organizacija, prihvatilišta i pojedinaca, četiri upravljača zaštićenih područja, koji u okviru svojih aktivnosti na zaštiti prirode, sprovode aktivnu zaštitu divljih ptica, takođe su odabrana za dodelu hrane za životinje (divlje ptice):

- 1 Turistička organizacija Čačak (upravljač Predela izuzetnih odlika "Ovčarsko-kablarska klisura");
- 2 Turistička organizacija Paraćin (upravljač Spomenika prirode "Vrelo Grze");
- 3 Turistička organizacija Ruma (upravljač Zaštićenog staništa "Bara Trskovača");
- 4 Javno preduzeće "Palić - Ludaš" (upravljač više zaštićenih područja u okolini Subotice).

ORCA i PANINI obezbedili su 100.000 obroka za životinje kojima je to najpotrebnije i podržali organizacije, prihvatilišta i pojedince koji odgovorno brinu o životinjama!

2.3.4 ORCA na Eco Fair-u

Svetski dan zaštite životinja, 4. oktobar, obeležili smo nizom aktivnosti na [Sajmu ekologije – Eco Fair](#). Pored **ORkiCA radionica** i **prezentacije ORCA filmova**, održali smo i **konsultativni sastanak** organizacija civilnog društva uključenih u proces izmena i dopuna Zakona o proceni uticaja na životnu sredinu. Cilj organizacija da kroz izmene i dopune ovog važnog Zakona unaprede zaštitu životne sredine. Organizacije su razmatrale svoje predloge za unapređenje Zakona, u konsultaciji sa predstavnicima Ministarstva zaštite životne sredine, pripremajući se za naredni sastanak Radne grupe za izmene i dopune ovog Zakona. Pored predloga organizacija u vezi sa Zakonom o proceni uticaja na životnu sredinu, na sastanku su dogovoreni dalji koraci u vezi sa izmenama i dopunama još dva Zakona važna za uređenje oblasti procene uticaja na životnu sredinu – Zakona o strateškoj proceni uticaja na životnu sredinu i Zakona o planiranju i izgradnji. Pored toga na sajmu smo promovisali našu [kampanju](#) kako bismo zajedno sa svim ljudima koji žele da učestvuju u ovom važnom projektu **otvorili prvi studentski dom** za buduće stručnjake za zaštitu životinja i prirode.

Sajam ekologije je prilika da se podsetimo da je priroda naš dom!

2.3.5 Spomen herojima Prvog svetskog rata

Da li znate da je Prvi svetski rat [priča o ljudima i životinjama](#) i da je ovaj rat bio najsnažnija demonstracija ljudskog odnosa srpskih vojnika prema životinjama?

Svetli primer hrabrosti, čojstva i junaštva koji treba da služi generacijama. Ovako se često opisuje srpska vojska koja je koračala preko vrleti Albanije i napredovala za vreme proboja fronta od juga kontinenta, sve do Beograda. Manje je poznato da je ovaj rat bio najsnažnija demonstracija ljudskog **odnosa srpskih vojnika prema životinjama**, sa kojima su pre, tokom i posle albanske golgote i proboja Solunskog fronta, delili dobro i zlo koje je rat sa sobom nosio.

Branko Stanković je u svojoj emisiji ispravno primetio da se u prošlosti Srbije niko od vladara i vojskovođa nije setio da podigne **spomenik konjima, volovima i drugim životinjama** koje ne samo dasu sa ljudima delile dobro i zlo, već su odigrale važnu ulogu u borbenoj gotovosti vojske i omogućile mnoga herojstva kojima se danas divimo. Želimo ovo da ispravimo!

Na dan svog 18. rođendana, ORCA je pokrenula važnu inicijativu: da se u Beogradu podigne **spomen obeležje povezanosti ljudi i životinja**.

„Verujem da je došlo vreme da današnje generacije učine večnim ove male i velike priče, slike dirljivo ispunjene poštovanjem prema životinjama i obezbede im trajno sećanje. Verujem da su pored ljudi i životinje u velikoj meri zaslužne za proboj Solunskog fronta. Došlo je vreme da se u Beogradu podigne spomenik povezanosti ljudi i životinja. Na stogodišnjicu obeležavanja proboja Solunskog fronta ORCA je pokrenula ovu inicijativu i verujem da ćemo za nju obezbediti podršku“.

Elvir Burazerović, direktor ORCA

Spomen obeležje koje želimo da podignemo zamišljeno je kao uređenje jedne ambijentalne celine, odnosno zelene površine, a ne kao klasičan spomenik. Želimo da je uredimo tako da bude **mesto susreta ljudi, naročito dece i životinja**, koji zajedno mogu da uživaju u prirodnom okruženju. Mesto gde će se prisećati teških vremena, slaviti lojalnost, hrabrost i prijateljstvo. Mesto na kojem ćemo podizati i obrazovati buduće generacije u duhu poštovanja prema svim živim bićima, duhu saosećanja i napretka za sve nas.

Podržite nas da napravimo mesto na kojem će sadašnje i buduće generacije uživati u slobodi i radosti života.

2.3.6 Izložba pasa mešanaca 2018

ORCA je u nedelju, 4. marta 2018. godine, u okviru Međunarodne izložbe pasa svih rasa – CACIB, organizovala **XIII Veliku godišnju izložbu pasa mešanaca**. Izložbu smo organizovali u saradnji sa FARMINA PET FOODS i PLUS PLUS hranom za pse i uz podršku Kinološkog saveza Srbije i Beogradskog sajma.

Ovogodišnju izložbu smo organizovali pod sloganom „**Ljubav, sreća i mešanac se ne mogu kupiti!**“, čime smo želeli da ukažemo koliko su mešanci posebni i unikatni, kao i da podstaknemo buduće odgovorne vlasnike da naprave superherojski podvig i usvoje napuštenog mešanca. Zbog toga je na našoj izložbi, Veterina Beograd **udomljavala napuštene pse iz gradskog prihvatilišta**.

Domaćin ovogodišnje izložbe bio je naš poznati voditelj **Miloš Maksimović**, dok je žiri u sastavu: **Andrija Daković** – veterinar i saradnik ORCA, Violeta Đokić – marketing menadžer "FARMINA PET FOODS", i **Smiljana Popov** – voditeljka emisije "Beograd za početnike", odabrao mešance koji najvernije opisuju tradicionalne titule Najkicoša, Najumiljatijeg mešanca, Najglasnijeg mešanca, Najčupavijeg mešanca, Najklempavijeg mešanca, Najneposlušnijeg mešanca, Najplemenitiji pogled, Najlepši rep, Najlepši par – dete i ljubimac i Najsličniji lik – psa čiji izgled je najbliži njegovom vlasniku. Pored ovih kategorija, ove godine smo **na osnovu predloga građana uveli još jednu kategoriju** – Najtalentovaniji mešanac ili mešanka – pas koji ima trik ispod šape i zna to da pokaže! Volonteri ORCA su dodelili nagradu psu koji se njima najviše dopao, a glavna nagrada pripala je **NAJmešancu 2018. godine - PSU MARCELI, VLASNICE CHRISTE KEIZER!**

Učesnici izložbe su imali priliku da ovekoveče ovaj dan profesionalnim *photo session*-om. Fotografije se nalaze na [Facebook stranici](#) ORCA i mogu se besplatno preuzeti.

Preko 100 pasa i njihovih ponosnih vlasnika učestvovalo je i ove godine na Velikoj godišnjoj ORCA Izložbi pasa mešanaca i pokazalo da se ljubav, sreća i mešanac ne mogu kupiti!

2.3.7 ORCA Klub prijatelja

Kao i svake godine, pozivali smo putem naše interne prezentacije i prisustva na socijalnim mrežama građane koji žele da aktivno doprinesu zaštiti prirode i dobrobiti životinja da se uključe u ORCA Klub prijatelja.

ORCA Klub prijatelja je mesto:

- ✓✓ za aktivizam i volonterizam
- ✓✓ gde posebno zainteresovani građani mogu da volonterski učestvuju u ORCA aktivnostima
- ✓✓ koje okuplja stotine građana koji dele naše želje i stavove da Srbija može biti zemlja u kojoj ljudi i životinje mogu živeti u skladnom suživotu i gde priroda može biti očuvana i korišćena na održiv način

Ako veruješ da...

- ✓✓ svako ima pravo na očuvanu prirodu i održivo korišćenje prirodnih resursa
- ✓✓ životinje treba da žive život bez bola, patnje i stresa koji im može naneti čovek
- ✓✓ životinjama koje drži, čovek mora da obezbedi uslove koji odgovaraju njihovim potrebama. U suprotnom, ne sme ih držati
- ✓✓ čovek ima moralnu obavezu i dužnost da sadašnjim i budućim generacijama obezbedi očuvanu prirodu i prirodne resurse

Ako želiš da...

- ✓✓ ... pomažeš da milioni životinja širom zapadnog Balkana imaju bolji život u skladu sa svojim potrebama
- ✓✓ ... doprinosiš očuvanju prirodnih staništa koja su od ključnog značaja za opstanak našeg divljeg sveta ali i pružanje važnih usluga ljudima kao što su obezbeđivanje čiste vode, vazduha, plodnog zemljišta, regulisanje klime, zaštitu od poplava i erozije, i mnogih drugih dobara i usluga
- ✓✓ ... čuvaš kulturno i prirodno nasleđe predela u kojima živimo kroz pružanje podrške razvoju ruralnih područja širom zapadnog Balkana
- ✓✓ ... stvaraš pozitivne promene i činiš svet boljim mestom za ljude, životinje i prirodu!

Uključi se i podrži naš rad!

VIDIMO SE SLEDEĆE GODINE!